

DISKUSE

V hodnocení minulého ročníku *Vojenské mysli* byla velkým počtem čtenářů vyjádřena nespokojenost s tím, že se v časopise neobjevují žádné diskusní a kritické články k uveřejněným statím. I redakční rada časopisu si byla tohoto nedostatku dobře vědoma. Nepodařilo se však v roce 1952 diskusi vyvolat, třebaže k tomu byli čtenáři vybízeni.

Z diskuse probíhající v Sovětském svazu v listopadu 1951 o ekonomických otázkách, která přinesla návrhy na odstranění chyb a nepřesností v navrhované učebnici politické ekonomie, která ukázala sporné otázky a vedla nakonec k vydání nového fundamentálního vědeckého díla soudruha Stalina „*Ekonomické problémy socialismu v SSSR*“ je třeba si vzít příklad i při diskusích a kritice o odborných vojenských pracích otiskovaných v časopise *Vojenská mysl*.

V deníku „*Krasnaja zvezda*“ byl dne 12. 12. 1952 otištěn pozoruhodný článek genmjr. V. Štyrljajeva o rozvíjení vědecké práce v Sovětské armádě, z něhož cituji závažná slova, která platí ve stejné míře i pro nás:

„Soudruh Stalin učí, že ... „žádná věda se nemůže rozvíjet a prospívat bez boje názorů, bez svobody kritiky“. Moudrost této základní poučky soudruha Stalina je každodenně potvrzována samým životem. Tam, kde se řídí vědecká práce smělou a nebojácnou kritikou a bojem názorů, tam není zkostratělosti a stagnace, tam se docílí nejvíce významných vědeckých výsledků. Metoda svobodné diskuse, používaná naší stranou v řadě odvětví vědy, filosofie, biologie, jazykovědy, politické ekonomie, — ukázala ohromný vliv na rozvoj vědeckého myšlení a napomáhala překonání různých druhů ideologických úchylek.

Boj názorů a svoboda kritiky se musí ještě směleji zavést ve vojenské vědecké práci. Je nutné zajišťovat v každém jednotlivém případě široké a tvůrčí posouzení vypracovaných otázek a vydaných prací a vytrvale zavádět do vědecké praxe metodu svobodné diskuse.“

Redakce *Vojenské mysli* otevírá tímto číslem diskusní rubriku a vyzývá všechny důstojníky a generály k rozvinutí diskuse především o článcích plk. Lipového, otištěných ve 3. a 4. čísle VM 1952 a všeobecně k článkům pojednávajícím o použití rychlých skupin. Příspěvky zašlete do konce února t. r. tajným služebním spisem přímo redakci *Vojenské mysli*. Každá samostatná studie zabývající se rozvíjením otázek použití rychlých jednotek a skupin řeší pro nás věci nové, nebo dosud málo propracované a proto je nutno slyšet více názorů, jak to odpovídá citovaným slovům soudruha Stalina.

Závěr diskuse bude zpracován generálním štábem a otištěn ve *Vojenské mysli*.

Jako první příspěvek k diskusím o článcích plk. Lipového otiskujeme článek škpt. tank. Zdeněka Knopa.

K článku plk. Lipového „Zasazení MD do průlomu v útočném boji AS“

(VM čís. 3/1952, str. 33)

Škpt. tank. Zdeněk Knop

1. K otázce tvoření sestavy MD pro zasazení do boje (str. 47—48).

K hodině pohotovosti k útoku je třeba, aby jednotky MD byly ve vyčkávacím prostoru uspořádány tak, aby co nejrychleji mohly vyrazit a začleněním jedna za druhou podle připraveného schématu pochodovaly sestavy vytvořily plánované 2 až 3 proudy.

Znamená to tedy, že

— průzkumné orgány musí být co nejbližší pochodových os,

— hned na průzkumné orgány musí navazovat regu-

lační a uvolňovací oddíly, a za nimi musí být připraveny jednotky tvořící předem určené oddíly k zařazení do proudů v takovém pořadí, jak určí velitel MD ve svém rozhodnutí,

— jako další pak jsou připraveny hlavní síly divise a orgány tankové technické a tylové služby (1. sled týlu).

Předvídá-li se začlenění některých posilových jednotek do proudů divise v průběhu přesunu na čáru zasazení, je třeba ponechat příslušnou mezeru v proudě divise. Je třeba velmi pečlivě připravit jejich přijetí zejména po stránce regulační, aby začle-

nění bylo provedeno hladce a bez zdržení. Je proto třeba přesně co do místa a času domluvit kdo, kdy a kde bude tu nebo onu posilovou jednotku očekávat, a kam, po které ose a v kterou dobu se přesune, aby se zařadila do sestavy divise.

Z posilových prostředků, které se berou v úvahu pro zařazení do MD až v průběhu boje, jsou to zejména jednotky dělostřelecké a ženijní. Jejich umístění v sestavě divise je třeba plánovat tak, aby začlenění bylo co nejjednodušší. Mám za to, že čelní jednotky MD je třeba dotovat z organických jednotek dělostřeleckých, ženijních a chemického vojska MD. Posilové prostředky pak co možná zařazovat na záď sestavy sledů (proudů) MD. To je možné na příklad u protitankové zálohy, pohyblivého oddílu zatarasovacího a dělostřeleckého. Jestliže situace na frontě vyžaduje zasadit MD v rozvinuté sestavě, bude účelné dirigovat dělostřelecko vcházející do sestavy MD přímo do palebných postavení, z nichž bude podporovat boj MD. Obdobně je možno vyslat protitankovou dělostřeleckou jednotku, vcházející do sestavy MD, jako protitankovou zálohu přímo do palebného postavení na směr, z něhož hrozí silný nepřátelský protiútok, aby tak kryla zasazení MD do boje. Toto vše ovšem záleží na konkrétní situaci a na opatřeních, která k zabezpečení zasazení MD mohou učinit velitel sboru a velitel armády svými prostředky.

2. K otázce postupu MD na čáru zasazení (str. 43 až 46).

Výzkavací prostor MD je zpravidla vzdálen 8 až 12 km od předního okraje nepřátelské obrany. Je-li MD zasazována k doprolovení hlavního pásma nepřátelské obrany, bude čára zasazení vzdálena od původního předního okraje 4 až 5 km, podle vzdálenosti předního okraje postavení divisních záloh od původního předního okraje nepřátelské obrany. Celkem tedy bude vzdálenost od výzkavacího prostoru na čáru zasazení 12 až 17 km. K překonání této vzdálenosti při průměrné rychlosti 8 km/hod. potřebuje MD asi 1,5 až 2 hodiny. Za tuto dobu je pěchota s to při středním tempu útoku 2 km/hod. překonat vzdálenost 3 až 4 km. Z toho vyplývá, že velitel AS musí přijmout rozhodnutí k zasazení MD již brzy po zahájení průlomu; zpravidla již v době boje pěších divisi o postavení praporek záloh (3. zákop). Jakmile byl dán rozkaz k vyražení MD z výzkavacího prostoru, je třeba nedopustit v žádném případě zastavení MD a je nutno provést zasazení i tehdy, jestliže nebyly pěšími divicemi vytvořeny všechny podmínky pro zasazení MD do boje. MD v pohybu je daleko méně zranitelná než stojící MD.

Nelze považovat za zdržení dobu, kterou MD potřebuje k rozvinutí do bojové sestavy, protože se rozčleňování a rozvíňování MD děje během pohybu na čáru zasazení. Sníží se sice poněkud tempo postupu, avšak s tím nutno již předem počítat při kalkulaci času, kdy musí velitel AS vydat rozkaz k vyražení MD z výzkavacího prostoru.

Pokusím se naznačit, jakým způsobem postupuje MD na čáru zasazení:

Za sledy pěších divisi již se zahájením průlomu postupují průzkumné součásti MD, které tak zabezpečují veliteli MD dostatek čerstvých zpráv o ne-

příteli i o terénu, zejména pak v době těsně před zasazením MD do boje.

V prostoru původního předního okraje volíme zpravidla čáru rozvinutí (lépe by bylo nazývat ji čarou rozčleňování), na níž se začínají postupující sledy jednotlivých proudů rozčleňovat do proudů součástí. Toto rozčleňování je nutné i tehdy, nebude-li MD zasazena v rozvinuté sestavě. Je tu několik důvodů:

a) Přesun MD nezůstane nepříteli utajen, to znamená, že soustředí palby svého dělostřeleckého a údery letectva na postupující proudy MD. Rozčleňovaná sestava je méně zranitelná.

b) Aby překročení divisi prvního sledu AS trvalo co nejkratší dobu, je třeba zkrátit délky jednotlivých proudů rozčleňováním MD do většího počtu kratších proudů.

c) Rozčleňovaná sestava MD dává lepší možnosti rychle rozvinout bojovou sestavu MD, vyžádá-li si to situace.

Je tu ovšem také několik nepříznivých momentů, které je třeba při rozčleňování vzít v úvahu:

a) Rozčleňovaná sestava divise vyžaduje větší rozsah ženijních úprav na směrech postupu jednotlivých dílků proudů (odminování, úprava nesjízdných úseků nebo vyhledání objezdů a p.). Je třeba, aby se k otázce ženijního zabezpečení přesunu vyjádřili ženijní odborníci.

b) Rozčleňování poněkud zpomalí postup MD.

Dejme tomu, že MD postupuje z vyčkávacího prostoru ve dvou proudech, majíc na jedné ose mechanisovaný pluk, na druhé ose mechanisovaný pluk a tankosamohybný pluk v druhém sledu. Na každé ose postupují předsunuté oddíly (zesílené mechanisované prapory).

Jakmile předsunuté oddíly dosáhnou čáry rozvinutí (rozčleňování), rozčlení se v rotní proudy a postupují pak prakticky po šesti osách. Před nimi postupují orgány regulačního a uvolňovacího oddílu (RUO) musí vytyčit a podle okolností odminovat všech šest os.

Těchto šesti pochodových os pak využívají mechanisované pluky, které se rovněž rozčlení, nyní však jen do praporek proudů (celkem šest proudů). Tankový prapor mechanisovaného pluku může být rozdělen k jednotlivým praporům po rotách a ty pak postupují v jejich sestavě. Tankosamohybný pluk postupuje za mechanisovaným plukem rovněž rozčleňován na praporek proudy. Vzdálenosti mezi jednotlivými vozidly je třeba zkrátit na nejmenší možnou míru (10 až 15 m).

Při tom rozstupy mezi jednotlivými proudy musí být takové, aby dovozovaly rozvinutí praporů do bojové sestavy, t. j. 500 až 700 m. Bude tedy celková šířka sestavy MD asi 3 až 4 km. Protože na takovéto šířce nebude dostatek stálých komunikací, znamená to, že proudy budou postupovat většinou terénem po pomocných cestách. Pro pásova vozidla nebude pochod terénem celkem obtížný.

Pělivějšího zabezpečení budou vyžadovat kolová vozidla, zejména dělostřelecko. Bude proto záhodno mít zálohu ženijních sil a prostředků a zálohu vyprošťovacích vozidel u každého pluku k rychlému uvolnění pochodových os.

Tímto rozčleňováním se zkrátí délka proudů MD asi na třetinu, to znamená, že hloubka sestavy MD i s předsunutými oddíly nebude přesahovat 5 až

6 km. To dává možnost, aby celá MD prošla sestavou pěších divisí asi za hodinu.

Předsunutě oddíly, jakmile se rozčlenily v rotní proudy, postupují normální rychlostí, t. j. 6 až 8 km/hod., až do vzdálenosti asi 1 km od čáry dotyku (dostřel nepřátelských protitankových kanonů) a potom přizpůsobí tempo svého postupu tempu postupu pěších divisí.

Jakmile velitel AS dá signál k zasazení MD do boje, vyrazí předsunutě oddíly kupředu, a vyžaduje-li to situace, rozvinou se do bojové sestavy, při čemž tanky postupují před motorisovanou pěchotou.

Motorisovaná pěchota využívá svých dopravních vozidel (obrněných transportérů) k tomu, aby se co nejdříve přiblížila k čáře zteče. Zpravidla využije k sesednutí posledního skrytu před čarou dotyku (terénní vlny, lesíků, osady), nejméně však tak daleko, aby vozidla nebyla ohrožována přímou palbou nepřátelských protitankových kanonů.

Před zasazením MD do boje předchází vždy mohutný palebný přepad. Jednotky předsunutých oddílů ho využívají jednak k tomu, aby se co nejdříve dostaly k čáře dotyku, jednak k tomu, aby se sesedla pěchota mohla pracovat na ztečnou vzdálenost.

Obdobným způsobem postupují jednotky MD, jestliže situace vyžaduje, aby doprolovení hlavního pásma nepřátelské obrany provedla MD s rozvinutými hlavními silami.

V tom případě se předsunutě oddíly zařadí do útočné sestavy svých pluků a velitel MD musí vytvořit z jednotek svého druhého sledu nový předsunutý oddíl. V takovém případě je výhodné použít celého tankosamohybného pluku (který byl v druhém sledu MD), zesíleného asi praporem motorisované pěchoty, dělostřelectvem, ženisty a chemickými jednotkami. Tento divisní předsunutý oddíl může pak po prolomení postavení divisních záloh mechanisovanými pluky úspěšně řešit úkol proniknout co nejrychleji k postavení sborových záloh a zabránit tam nepříteli organisovat novou obranu. Bylo-li postavení sborových záloh již drtivě nepřítel obsazeno, musí provést na toto postavení útok z chodu.

Velitel MD, jakmile dostane rozkaz velitele AS k zasazení MD do boje, neodjíždí na svou pozorovatelnou, nýbrž dále s velitelem AS sleduje boj pěších divisí. Během přesunu MD na čáru zasazení se může situace na frontě změnit tak, že to bude mít vliv i na činnost MD a že velitel AS bude muset dodatečně upravit nebo i pozměnit své původní rozhodnutí. Proto bude výhodnější, zůstane-li velitel MD až do příjezdu předsunutých oddílů na pozorovatelně velitele AS. Potom může přejít na svou pozorovatelnou, na níž si byl předtím povolal své velitele pluků a velitele a náčelníky druhých vojsk, a jim upravit úkoly stanovené jednotkám a druhým vojsk zabezpečujícím zasazení MD do boje.

Nelze dost dobře počítat s tím, že velitel MD bude moci na své pozorovatelně upravit otázku součinnosti s veliteli (náčelníky) druhých vojsk AS a s veliteli pěších divisí do příchodu MD. Velitelé pěších divisí velí v této době svým divisím, a proto je

nelze z této činnosti odvolávat. Je možné, že se na jeho pozorovatelnou dostaví styční důstojníci od pěších divisí a jejich prostřednictvím může velitel MD upřesnit otázky uvedené v článku v odstavci d) „Organisace součinnosti“ na str. 51. Další tu uvedené otázky dohoví velitel MD s veliteli (náčelníky) druhých vojsk sboru ještě na pozorovatelně velitele AS.

3. K otázce výběru pochodových os všeobecně (str. 48, 3. odst. zdola):

Tanková a mechanisovaná vojska svými takticko-technickými vlastnostmi nejsou příliš vázána na stále komunikace. Mohou s úspěchem využívat pomocných cest vytyčených v terénu.

Při zasazování tankových a mechanisovaných jednotek do boje (průlomu) je třeba vyhýbat se zvláště nebezpečným místům jako jsou osady, soutěsky, kde by činností nepřátelského dělostřelectva, letectva nebo i diversantů mohlo dojít k ucpání komunikací a tím ke značnému zdržení pohybu na čáru zasazení. To nás ovšem nutí opouštět stále komunikace a postupovat volným terénem. Kromě toho na stále komunikace může se nepřítel velmi přesně zastřílet a donutit nás stejně k postupu terénem. Bude proto výhodnější přímo plánovat přesuny tankových a mechanisovaných jednotek po pomocných cestách a jen výjimečně používat stálých komunikací.

4. V stati „Plánování a příprava zasazení MD do boje v přípravném období“ (odstavec c) (str. 39 až 42) „Organisace součinnosti“, je několik nejasností. Autor především příliš rozdrbil otázku organisace součinnosti, takže se v některých otázkách opakuje, zejména v otázkách organisace součinnosti k zabezpečení přesunu MD a k zabezpečení zasazení MD do boje.

Mám za to, že organisace součinnosti k zabezpečení zasazení MD do boje je komplex otázek, které není účelné rozdělovat na několik etap (přesun, zasazení, boj v hloubce).

Je lépe ukázat, které otázky musí velitel armádního sboru s tím nebo oním funkcionářem probrat při organisaci součinnosti, aby zabezpečil úspěšnou činnost MD v celku od vyražení z vyčkávacího prostoru až do splnění úkolu dne.

Z kapitoly „Organisace součinnosti“ není jednoznačně jasno, kdo uvedené otázky s jednotlivými veliteli a náčelníky má řešit. Organisaci součinnosti k zabezpečení zasazení MD do průlomu řídí velitel armádního sboru. Velitel MD při tom může klást požadavky nebo dotazy na jednotlivé velitele a náčelníky druhých vojsk. S konečnou platností rozhoduje pak velitel armádního sboru.

Otázky uvedené v této kapitole je možno doplnit ještě těmito: Manévr sborové protitankové a tankové zálohy, manévr sborového pohyblivého oddílu zatařasovacího a smluvená znamení, která jsou uváděna jen se vztahem k dělostřelectvu a letectvu. Je třeba upřesnit signály součinnosti i s pěšími divisemi a se zálohami AS.